— रोगे ४अस्त्रभेदे ५मृतौ च स्त्री जटाधरकोषः ।

हनुग्रह पु० हनुजाते रोगभेदे तच्चिह्नादि "जिह्वा निर्लेखनाच्छ्वभक्षणादभिघाततः । कुपितो हनुमूलस्थः संश्रयित्वाऽनिलो हनुम् । करोति विहताहत्वमथ वा संहताहतताम् । हनुग्रहः स तेन स्यात् कष्टं श्वयथुभाषणम् । संश्रयित्वा अधःकृत्वा विहताहत्वं व्याप्तसुखत्वम् । निर्लेखनं कर्षणम् शुष्कं चणकादि संहताहत्वं दन्तबद्धतां" भावप्र० हनुस्तस्माऽस्यत्र ।

हनु(नू)मत् पु० हनु(नू)+अस्त्यर्थे मतुप् । रामस्य अनुचरे अञ्जनागर्भजाते पवनतनये वानरभेदे त्रिका० ।

हनूष पुंस्त्री० हन-ऊषन् । राजमे त्रिका० स्त्रियां ङीष् ।

हन्त अव्य० हन्-त । १हर्षे २अनुकम्पायां ३विषादे अमरः । ४वाक्यारम्भे ५व्याप्तौ ६व्यादे ७सम्प्रमे शब्दच० । ८खेदे मेदि० ९अन्तकल्पने च अजयपालः ।

हन्तकार पु० हन्तेत्यस्य कारः करणं उच्चारणम् वा ल-घञ् । १अतिथये अन्नदाने २हन्तशब्दप्रयोगे च ।

हन्त्र पु० हन-तन् । १न्यौ २हते च ।

हन्तृ त्रि० हन-तृच् । १हननकर्त्तरि २सततहननानुशीलवितरि च स्त्रियां ङीप् । "महिषासुरहन्त्र्याश्च प्रतिष्ठा दक्षिणायने" देवप्र० त० ।

हन्न त्रि० हद-क्त । कृतपुरीषोत्सर्गे अमरः ।

हपुषा स्त्री हेति पुष्यति पुष-क । मरीचप्रतिनिधिद्रव्यवर्गवस्तुनि वणिग्द्रव्यविशेषे । पृषो० अस्य वः तत्र-र्थे । "हपुषा हपुषा विप्रा परा ऽस्यफला कृता । मतुस्तन्वा शीहहन्त्री विषघ्नी धाङ्गनाशिनी । हपुषा दीपनी तिक्ता मृदुष्णा तुवरा गुरुः । पित्तोदरप्रमेहार्शो ग्रहणीगुल्मशूलहृत् । पराप्येतद्गुणा प्रोक्ता रूपभेदो द्वयोरपि" भावप्र० ।

हम् अव्य० हा-डम् । १हर्षोक्तौ २अनुनये च मेदि० ।

हम्भा(भ्भा) स्त्री हम्+भा-हम्भा-अङ् वा । गवां ध्वनौ त्रिका० पृषो० । हम्बाप्यत्र हेमच० ।

हम्म गतौ भ्वा० प० सक० सेट । हम्मति । अहम्मीत् ।

हय गतौ सक० क्लान्तौ अक० भ्वा० प० सेट । हयति अहयीत् ।

हय पुंस्त्री० हय-हि-वा अच् । १घोटके अमरः स्त्रियां योषित्त्वेऽपि हयगवयेत्यादिना ङीष् । अश्वशब्दे दृश्यम् । तत्र वर्ण्यपदार्थाः कविस० उक्ता यथा "औत्तमं वेगसंजयं तथा सप्तवर्णस्थितिः । खुरोत्थातरजो रूपं जातिर्गतिविचित्रता" । तस्य यकृतादयुक्तं यथा-राजयाजने यथा "हेषारवं सुखति वामतायः चक्षु चतिर्दक्षिणपार्श्वयाते । कण्डूयते दक्षिणमङ्गभागं ठक्कं तरङ्गः स पदं ददाति" ।

हयकातरा स्त्री हयः कातरो यस्याः ५तत्० । अश्वकातरायाम् "कातरा हयपर्यायैः कातरान्तैः प्रकीर्त्तिता । अश्वकातरिका तिक्ता वातघ्नी दीपनी परा" राजनि० ।

हयगन्ध पु० हयस्येव गन्धोऽस्य । १काञ्चनवृक्षे २अश्वगन्धायाम् ३अश्वमोदायाञ्च स्त्री राजनि० ।

हयग्रीव पु० हयस्येव ग्रीवा ग्रीवाऽस्य । १विष्णोरवतारभेदे २दैत्यभेदे च "हयग्रीवेण युयुधे तत्र देवो जगत्पतिः । हयग्रीवं यत्र हत्वा मणिकूटं तथागमत्" कालिपु० ८२अ० । ३दुर्गायां स्त्री तन्मूर्त्तिलक्षणं अश्वशब्दे ५।४४पृ० दृश्यम् । ४राजर्षिभेदे "यदृत्तं पूर्वराजर्षेर्हयग्रीवस्य पार्थिव !" भा० शा० २४अ० ।

हयग्रीवहन् पु० हयग्रीवाख्यं दैत्यं हतवान् हन-क्विप् । विष्णौ हेमच० ।

हयङ्कष पु० हयस्य अश्वैः अश्वसं कषति कष-खच् । १मातलौ इन्द्रसारथौ त्रिका० । २अश्वचालके च ।

हयन न० हि-गतौ करणे ल्युट् । कर्णीरथे अमरः ।

हयपुच्छी स्त्री हयस्य पुच्छाकारोऽस्त्यस्याः अच् गौरा० ङीष् । माषपर्ण्याम् अमरः ।

हयप्रिय पु० ६त० । १यवे हेमच० । २अश्वगन्धायां ३खर्जूर्यां च स्त्री राजनि० ४अश्ववल्लभे त्रि० । हयेष्टादयोऽप्यत्र

हयमार पु० हयं मारयति निजेवधात् मृ-णिच्-अच् । करवीरे राजनि० एवुल् । तत्रैव अमरः । [शब्दच० ।

हयमारण पु० हयं मारयति मृ-णिच्-ल्यु । अश्वत्थवृक्षे

हयवाहन पु० हयो वाहनमस्य । सूर्यपुत्रे रेवन्ते हेमच० । रथाश्ववाहनयुक्ते त्रि० । ६त० । ३अश्वस्य वाहने न० ।

हयवाहनसङ्कट पु० हयस्य वाहनं वाहनं संकटयति सम्+कट-अच् । रक्तकाञ्चने शब्दच० ।

हयशाला स्त्री ६त० । अश्वशालायां तत्तद्वरणप्रकारादि मत्स्यपु० अ० उक्तं यथा "गवां स्थानं तथैवात्र तुरगाणां मेव च । उत्तराभिमुखो मेषो तुरगाणां विधीयते । अन्यगाभिमुखो वाथ परिगृह्यास्तु गर्हिताः । तुरगास्तु तथा धार्याः प्रतीपैः सार्वरात्रिके । कुक्कुटान् वानरांश्चैव मर्कटांश्च नरेश्वर ! । धारयेदश्वशालायां सर्वतुर्यां मेतुरेव च । अजाश्च धार्या दक्षिण